



10. De Buitenmolen

Wie vandaag aan de dag, komend van de Willem-I-straat - de Coenraad Abelsstraat inslaat kan zich slecht indenken, dat dit punt ooit buiten de omwalling lag en daarmee buiten het stadsgewoel. Eeuwenlang stond hier een houten standaardmolen, eigendom van de Heer van Weert. Vanwege zijn ligging sprak men van de Buitenmolen. Hij stond ook als de Rumoldus-molen bekend in verband met de vlakbij gelegen kapel, toegewijd aan die heilige.

Of de molen ooit door een Graaf van Horn gebouwd werd of misschien nog stamde uit de tijd dat een deel van het Land van Weert eigendom was van het St. Servaaskapittel te Maastricht, is nog niet achterhaald. Maar oud kan de standaardmolen buiten de stad zeker zijn, want dit type windmolen is in ons land al bekend in de 13 de eeuw. Veel oude documenten met betrekking tot de Rumoldusmolen zijn er nog niet gevonden. Dankzij de beschikbare spaarzame gegevens weten wij, dat hij vroeger om de drie jaar verpacht werd. Op het feest van O.L. Vrouwe Lichtmis van het jaar 1679 pacht een zekere Jan Janssen de Buitenmolen van rentmeester Costerius. Hij moet de pacht in driemaandelijke termijnen afdragen. Daarenboven moet de pachter voor het feest van Allerheiligen een vetgemest varken leveren of tien gulden Brabants betalen. Tegelijk daarmee betaalt hij nog eens zes gulden Brabants waarmee de eigenaar van de molen dan evenzovele vette capoenen kan kopen. Het onderhoud van de molen komt geheel ten laste van de pachter. Mocht de molen door schuld van hemzelf of iemand uit zijn gezin afbranden of ernstige schade oplopen, dan moet Janssen hem op eigen kosten herstellen. Daar staat tegenover, dat hij minder pacht hoeft te betalen wanneer hem door oorlogshandelingen het malen onmogelijk gemaakt wordt.

Van oorlogshandelingen heeft Weert in de loop van zijn geschiedenis zo wel het een en ander te verduren gehad. In zijn boekje 'Weert in oude ansichten' vertelt J. Henkens hoe in oorlogstijd de molen vaak door vijandige troepen als waarnemingspost werd gebruikt. Men klom in de wieden en probeerde zo iets te weten te komen over de sterkte van de troe-

pen binnen de stadsomwalling. Nadat in Frankrijk de grote revolutie was uitgebroken en Weert op 1 oktober 1795 bij de nieuwe republiek was ingelijfd, werden ook hier de eigendommen van de adel in beslag genomen en verkocht. Zo raakte de laatste Heer van Weert, de prins van Chimay, zijn molens kwijt. De Buitenmolen, gepacht door Antoine Clephas, werd op 28 april 1800 voor 240.000 francs verkocht aan Jean Theodore van Gulpen, notaris te Maastricht, die handelde in opdracht van zijn stadgenoot J.J. Leyer.

In 1823 wordt de molen eigendom van Antonius Franciscus Claessens, die aan de Molenstraat woont. Willem Adriaan Huismans moet op zijn beurt de molen in de zestiger jaren van de vorige eeuw gekocht hebben. Volgens een verhaal, waarvoor geen betrouwbare historische bronnen gevonden zijn, zou hij in 1875 de molen door twaalf paarden hebben laten omver trekken. Op dezelfde plaats werd meteen daarna de nieuwe standaardmolen gebouwd waarbij het nog bruikbare materiaal uit de gesloopte molen weer werd verwerkt. Uit die voormalige molen was een schildering op hout bewaard, die ook weer in de nieuwe molen een plaatsje kreeg. De schildering droeg het jaartal 1536. Het stelde de nabij gelegen St. Rumolduskapel voor en een voerman die met zijn beladen kar naar de molen reed.

In 1921 ging de standaardmolen weer tegen de grond, maar nu was er geen boos opzet bij. Op 6 november stak een storm op, die in heel midden-Limburg een ongekende ravage aanrichtte. Bij de Buitenmolen, toen eigendom van P. Ramaekers, brak de standaard af waardoor het gehele molenhuis omviel en onherstelbaar vernield werd. De laatste molen van de Heren van Weert was uit de gemeente verdwenen.

*Die inventaris. Heerlijk
Museum Weert
inv.-nr. 46 (1757!)*